

רצח הנשיא פארק: עילה

להתלקחות בין שתי הקוריאות

למרות רציחתו של נשיא קוריאה הדרומית, הוצג כ"אירוע פנימי", אין להוציא מכלל חשבון כי ידם של הצפון קוריאנים בדבר כפי שניסו לעשות זאת ב-1968, באמצעות יחידת קומנדו מיוחדת □ מעורבות אמריקנית במקרה של הידרדות תיתקל בהתנגדות של הציבור בארה"ב



ציאנג הי פארק
זעזוע בארה"ב

מאז תום מלחמת וייטנאם ונטישת האמריקאים את בריתם עם טווייוואן — הוגברו האימים של הצפון על ריבונותה ושלמותה של דרום-קוריאה. האמריקנים הגיבו באזהרות תקיפות ואף באיום בנשק גרעיני אם תהודש תוקפנות הצפון. למרות שרציחתו של הנשיא פארק הוגעה כ"אירוע פנימי" בדרום-קוריאה, אין לדעת מה יילד יום הנסיבות המסתוריות להתנקשות זו אינן תורמות להבהרת המצב ולהרגעתו. קשה להעריך מהן כוונותיה הטאקטיות של צפון-קוריאה. קשת שבעתים לקביע אם ארה"ב תעז להתערב לעת מלחמת, לאחר הנסיון המר והטראומה הממושכת בוויטנאם.

בכלל קציר הדמים של מלחמה זו התבטא בהרג 24 אלף אמריקנים, 6000 חיילים אחרים מכוח-האוויר וכחצי-מיליון דרום-קוריאנים. אומדן האזרחים שנבטלו הגיע למיליון נפש. איבודותיהם של הסינים והצפון-קוריאנים לא נודעו, אם כי מותר להעריך בסדר-גודל כפולים לפחות. הקרע שהתחולל בין סין לברית-החוקר בגלוי בשנות ה-60 והסכיד במוחד על צפון-קוריאה הקומוניסטית, הגובלת במישורין בשתי המעצמות הקומוניסטיות, קשיים אלה ואחרים מתנו את תוקפנותו של הצפון, שהסתפק בתקריות גבול לסיוגו. בינואר 1968 ניסתה הולית-קומנדו צפונית לחדור לארמונות-הנשיאות בסיאול ולרצוח את הנשיא פארק (שהיה בפברואר 1963 את קודמו, סונגמאן-רי, ושלט בדרום ביד"ב ברול) בקשר נכשל. אולם הצפונים לכרו את ספינת-הביגון האמריקנית, "פואבלו" ולא התורו את אנשיה אלא רק לאחר שארה"ב הודתה והתנגדה בפומבי.

— מאת ד"ר עמיחוד ישראלי —

בשוליה המזרחיים של יבשת-אסיה התקיימו שני מוקדי-בערה, שגררו את ארה"ב למלחמות עקובות מדם: וייטנאם וקוריאה. וייטנאם-הדרומית נמתחת מעל המפה. דרום-קוריאה עדיין קיימת. שתי המדינות הללו חולקו מאוחר מלאכותי ושרירותי לפי קווים-רוחם גיאוגרפיים: בוויטנאם — הצ'ין קו הרוחב 17° בין הצפון והדרום. בקוריאה — הוזה קו-הרוחב 38° גבול בינלאומי בין הצפון והדרום. בשני המקרים תוקמו בצפון מדינות קומוניסטיות כתמיכתה ובסיועה של ברית-המלאכותיות הגבולות, שימשו הן כקוריאה והן בוויטנאם תמרוזני-גורו למדינות הצפוניות-הקומוניסטיות לפישו לרצח מיות ולנסות להשתלט עליהן. מעורבותה הצבאית של ארה"ב, בעיקר בוויטנאם, שיוותה כרוכה כשעף רם, רמ, חוללה טראומה לאומית באמריקה, הביאה להחלת מוצביאים (מקראתור, אפריל 1951) ולהתלקות נשיאים (מ'ונסון).

וייטנאם-הדרומית, כאמור, חוסלה. קוריאה-הדרומית עדיין קיימת כפצע שותת-דם, ומעת לעת פורצות תקריות לאורך קו שביבת-הנשק בין שתי הרי-קוריאה. רציחתו של נשיא דרום-קוריאה, הנגראל פארק, בנסיבות מסתוריות, חוללה זעזוע דווקא בדעת-הקהל האמריקנית, שכן וכרונות-האימים מהמלחמות עדיין טריים, יר ארה"ב עשויה להיטלטל לעימות מחדש מול צפון-קוריאה מחמת הסלמה אפשרית בין שתי הקוריאות. הידרדות מעין זו, עד לפיתחה של מלחמה, תיתקל בתנועת התנגדות המורית ועממית בארה"ב, והיא מסוגלת למוטט את מימשל קארטר עוד לפני מועד הבחירות.

● הסכמה באורח מעורפל

עד שנת 1945 שלטו היפנים בקוריאה באורח אכזרי ובמחשבת ריכוזית במגמה לבולל את הקוריאנים ולנצל את ארצם, יפאנים, אומנם, האיזו את פיתוח-התעשיית של קוריאה, הקימו תעשייה, בנונו תחנות-כוח והתקינו את התשתית החברתית למטרותיהם. הם כתוצאה מכך, הוכפלה אוכלוסיית הציוני-הקוריאני במשך 30 שנה, אולם רמת המחיה לא עלתה בצורה בולטת, שכן היפנים הקפידו על משילות כמחצית מכל יבולי הדיגניים של קוריאה, ובעיקר האורז, לצריכתה של יפאן.

במרוצת מלחמת-העולם השנית, בויעדת קהיר (1943), הסיכמו באורח מעורפל ציר-ציל, רוזוואלט וצ'אנג-אי-שיש בדבר זכות ההגדרה העצמית לקוריאה, בבוא-העת. בשלהי אותה מלחמת הצטרפה, כזכור, ברית-המלאכה נגד יפאן, וכוחותיה חדרו לקוריאה, באוגוסט 1945, והתקדמו דרומה גם לאחר כניעתה של יפאן. כהגובה לכך, הנחיתו האמריקנים את יחידותיהם בדרום-קוריאה והחלירו אותם צפונה. זמן-מה לאחר-מכן, הוסכם בין שתי המעצמות על חלוקת הציוני-הקוריאני משני עברי קו הרוחב 38. בכך נטמן, למעשה, רוע הפורענות, שכן קוריאה חולקה לשתי מדינות נפרדות ועוינות, ששקי למוני ומלאכותי מפריד ביניהן. בצפון-קוריאה אירגנו הסובייטים בדקקות רבה מדינה גרושה לאחר חיסול כל היסודות העיינים. בראש, מועצת-העם שהוקמה בכירה, פיונגיאנג, הוצב קים-איל-סונג, המכהן כנשיא עד היום. בנוסף לאירגון צבא חזק ומעורר משק סובייטי, אורגנו גם מיליציות-עממיות, שפיקחו על הרפורמות האגראיות וסייעו להחרמת הרכוש הפרטי ולסידרת-ההלאמות, אשר חולקו במהרה להנהגת כלכלה — מתוכננת ולקיצוב באמצעי הצריכה.

● מקלט באי הוואי

בדרום-קוריאה המשיכו פקידים יפאנים לנהל את המשק והכלכלה. שהיתת קשרה בטבורה ליפאן. כיון שזו האחרונה התמוטטה בתום מלחמת-העולם, נקלע הדרום לקשיים מתמשכים, מה גם שמרבית מייפלי-התעשייה והמקורות הידודי-השמליים (על נהר יאלו) נותרו בתחומי צפון-קוריאה, בעוד שהדרום היה אזור חקלאי ביסודו. רק בהדרגה שוקם מישק של דרום-קוריאה. במקביל לכך, הועברו סמכויות השלטון לסינגמאן-רי, מנהיג התנועה הלאומית הקוריאנית, אשר גלה מארצו ומצא מקלט באי הוואי במרוצת מלחמת-העולם השנייה.

בינוי 1949 פינה אחרון החיילים האמריקנים את הדרום, ומיד החלו תקריות גבול ביוזמה צבאית-המוגש של צפון-קוריאה הקומוניסטית. בקיץ 1950 פתחו הצפונים במתקפת פתע רחבת-מימדים על הדרום, שהיכננה, כנראה, בעת פגזי-שת-פיסנה סובייטית-סינית אשר נערכה במוסקבה בפרוס שנת-1950.

הנשיא טרומאן הגיב במהירות ובצורה נחרצת: תוך ניצול הזדמנות של ברית-הממוצעת-הבטחון, החליט על הקמת כוח-בינלאומי לבלית הפלישה הצפונית. 16 מדינות מערביות הצטרפו לצבא ארה"ב, שנשא בעול המלחמה העיקרית. בשלמה הראשון — הצליחו הצפונים לנצל את תהודן ההפתעה ולכבוש את רוב שטח-הדרום, להוציא את נמל פוסאן, באגפו הדרומי-מזרחי של חצי האי-קוריאני, מול חופי יפאן. בספטמבר 1950 עברו האמריקנים למתקפת נגד, תוך בניצוח הנחותי-מיות בעורפם העמוק של הצפון-קוריאנים. מערכי-החזית שלהם התמוטטו והם נסוגו במהירות לשטח-הצפון, אולם האמריקנים לא הירפו מלחצם, חדרו צפונה, כבשו את הבירה הצפונית, פיונגיאנג, והגיעו עד לגנה-אלה, גבולן המשיחתי של צפון-קוריאה וסין-העממת.

כשנדמה היה, כי המערכה עומדת להסתיים, נפתח השלב השלישי, האכזרי והמפתיע — פלישת הציוני-מיליון חיילים סיניים לתוך צפון-קוריאה. שיטת-הלחימה המדהימת והי עוצמתה המאסיבית שהופעלה ע"י סין העממית — הביאו לנסיגת אמריקנית לעבר הדרום, החל מנובמבר 1950. לחמת החורף האכזרית ברמות-ההרריות של קוריאה הציבה בפני האמריקנים אתגרים שלא ידועו עד כה. בירת-הדרום, סיאול, עזרת מיד ליד נותרה כעיי-חורבות. במארס 1951, התייצבה החזית משני עברי קו הרוחב 38 מחמת האיוון שנוצר בין היתרון-המכומי הסיני לבין כוח-האש האמריקני. המצביא האמריקני, הנגראל מקראתור, רצה להכריע את המערכה באמצעות הטלת מצעות-אטום טאקטיות על מרכזי התעשייה הכבדה הסינית במנצ'וריה, אולם הודח (אפריל 1951) ע"י הנשיא טרומאן, שסירב להיגרר למלחמה גרעינית ולעימת-על בין-מעצמות.

● קו החזית הוקפא

ביולי 1951 נפתחו שיהות לשביבת-הנשק שנמשכו כשנתיים. במקביל, נמשכו הקרבות, אם כי בצורה סטטית וללא תפניות מהותיות. רק ביולי 1953, נחתמה שביתת-נשק הוקפא קו החזית. באלכסון הנוצה את קו הרוחב 38 מצפון-מזרח לדרום-מערב, בשלהי שנת 1953 כונסה ועידת-שלום שלא נשאה פרי. בדצמבר 1961 החליטה עזרת-האיים על תקופת הסכם שביתת-הנשק עד להשגת שלום. בכך הונצחו למעשה, קו שביתת-הנשק וחלוקתן של שתי-הקוריאות עד היום ועד